

СПОРТ
ПалгІайче котьялар
желтий-румий латарах
йолча яхье

16

ДЕШАР
Деша говзал тахка
лаьрхІад

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№17 (12594)
Маьгсела
бутт,
4 ди, 2023 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьгсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

БАРЗКЪАН ЭЗДЕП

ПалгІайче тахан
къаман гІирса
Ди дездергда

4

КХЕРАМЗЛЕ

Ци йоаерий болх
байзар дешархошта

5

ИЛГМА

ПалгІайчен
магистранта проект -
Халкъашта юкьерча
пхелагІча исторически
ишколе

6

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

**Сийрдача наькъ
тІа лаяттара ш**
Цхьан хана «Сердало» газета
редакце къахьийгара ш болча
бахар газета болхлой

100 шу даьннад!

Jurtæškæræ hæbæræš.

Novqhostæl dergæ
xež txo.

— **Ænguštæ.** Тхың журтæрæ
нахæ шоастæ qaça xу æ jær, cуl
sovx loadæm боaccуš max bel-
çæ, mexkæ xунægbæræ даqqa
daxçæ Burothæ doxkæ jiš jolyš æ
bær. Basarthæ æ dixá dæxçæ
doxkyš xylæræx, doaqgyš dolçæ

axçaxæ baxær Ænguštæ baxyš
boa nax. Hænz 4 buit bæ mex-
kæ xунæghæræ doxkæ dæxçæ
dæxæ jiš joacyš, yz dæxçæ so-
cædä, cуl sovx qo khiræ žæmbi-
eten xунæghæræ dæxçæ socædä
æ dæ. Šerræ šeræ jælæt vo xу-
lyš bæ Ænguštæ baxyš boa nax.
Dæxçæ doxkæ jiš æ joacyš, yš
bisaçultheixæ gettæræ vo xæl do-
lyš xurgbæ yš. Cу duixæ mexkæ

Bæqhdæ jær-jæ oapæš bæ.

Тхың Esæ okrugæ ugovonyj
rozyskæ agentæ, sæg jexæ šij-
gæ axçæ cæxylæræx, naxægæræ
šijnæ axçæ gulde vojavælar yz.
Axçæ boqhonçæ telyš bæ baxyš
boa nax cun ghulæqqa, som dæ-
læ dezaçæ mette, tumæš telær
car. Šoaš axçæ dælæræx dexke
æ bæunnæ zajavlenæš jazjær car.
Esæ okrugæ ugovonyj rozyskæ
agentæ axçæ guldeçæ xanæ, so
gæ mæ dij xæ doš, hæ axçæ
dælærgæ xežä maræ lelærgdac
xæ cun ghulæq æle oalær co an-

Duqæx mel xil dikæx bær. uq tæjparær bolxloj.

— **Soaghæpçæ.** Væj mæssæ-
jolçæ xanæ, ghulæqerçæ naxæ
ghalætæš maræ, qyñ car dikæx
joa oaghonæš juvcæ tugæš dac.
Šyñ mejrræ xoasto jiš jæ, mex-
kæ ispoikomæ prizidiumæ çlen
nov. Mužæxoj n. Murad. Cun
bolx æ, yz æ, loarhyš bæ Soa-
ghæpçæræ nax æ, Æçælqæ ok-
ruge mel baxyš boa nax æ. Nov.
Mužæxoj n. volço qhæxægæræx
Æçælqæ okruge mel jolçæ jur-
tæškæ školeš jexkaj. Školeš sov
dikæ ja jæ. Тхың берæš, bo-
qhonçæ uxyš æ dæ, cу škole
dešæ.

Cу tæjparær bolxloj duqæx
bælæræ sixæx i-mejræx i, socia-
lizmænnæ theorhogder voj. Nov.
Mužæxoj n. Murad, šijnæ
mexkæ ispoikomæ çqoqdaçæ de-
zæ ænæ themelillä ghulæq,
çæqdaçqad. Yz boqhonçæ baxæ-
çæ naxa gærgæ ghortæ xovš sæg

Dešæræ çhalgo nax sijrdæ boax.

— **Æxki-jurt.** Тхың журтæрæ
dešæræ çhalg 1925-xçæ šeræ
dillad. Ejræ, xælçæ ys dešæræ
çhalg dillaçæ xanæ, yz sennæ
eš çæ xovš bæ, тхың журтæрæ
nax. Тæxæx kulturæn ghulæq æ,
dešæræ ghulæq æ, homædeš yz
julgæ xejçæ, sov ræzæbolyš de-
šæræ çhalgiçü æxæ bælær, тхың
jurtæрæ nax. 1926-xçæ šerrælcæ
dešæræ çhalga thævillä örsæ vær.
Dikæ bolx beš æ, dikæ ghulæq
deš æ vær yz, çxæ bæqhdæ ghal-
ghaj mott æ, dešær æ xovš va-
çær.

Hænz uq sæxæte Sovpartiskole-
ræ kursant nov. Šædæžæ n. vær
væ, тхың журтæрæ dešæræ çhal-
ga thævillä.

Cу boqhonçæ bolx æ bu, cуl
sovx politgramotæ æ homæju
txonæ co ghalghaj mettæl. 8 sæ-
xætæ bolx be bezyš maræ še
voaçæšæš naxæ politgramotæ æ,
qyñ dær æloma je ghertys duq-
qæ æ duqæx bolx buço. Baxyš
boa nax novæx dešæræ çhalgiçü
æxijtæ gærtys, šyñ dæ dæ æ
væl yz. Selkor.

1923-2023

Тахан вай «Сердало» газета 100 шу дуз!

Из да дуккча лоща а доккча а йоазошка дахаш дола вай дІадахар, аътто-наш, толамаш, вай нах, турпалаш.

Цун ларде лаьттав гІалгІай алапат хьакхелла вола Малсаганакъан Зовр-бик, Беканакъан Тембот, Хаматхананакъан Жабраил, Осминакъан Хьамзат, Овшанакъан Махьмад, Куркъанакъан Солсбик, Солтамаканакъан Махьмад, Малсаганакъан Мухтар, Гадаборшанакъан Осман.

Цунца къахьийгад гІорбаьнна бовзаш хинна-ча журналисташа, цахаддаш цун оагІув хьаллоацаш, гІо-новкъостал деш хиннаб йо-азанхой а Іилманхой а: Чак-кенакъан Капитон, Пхилекъонгий Махьмад-Саїд, Ведажанакъан Ахьмад, Чаккенакъан Ювсап, Пхилекъонгий Ахьмад, Къоа-стой Башир, Пхилекъонгий Махьмад-Рашид, Котанакъан Султангири, Эгенакъан Хьамид, Пхилекъонгий Идрис, МутаІаланакъан Тем-марлан, кхы а дуккхабараш.

«Сердало» газет – из гІалгІай журналистикан курал а дозал а да, дика къахьегамхой кхеш йола пхьолле санна довзаш хин-над из даим, хІаьта царех йоккха говзал йола дук-кхабараш вахара нов-къа баьхаб цо. Амма эгга-ра доккхагІдола цо ду дика – из гІалгІай мотт лора-беш хьега къа да. 80 шерал совгІа йолча хана, из ара-дувлаш хиннад гІалгІай меттала, цу накъа тешаме долаш хьадоагІа хІанз а.

Тахан са къаьстта а док-кха баркал ала безам ба, тайп-тайпарча ханашка а хІанз а газетаца къахьегарашта: цун къаьнагІболча болхлошта, дуккха йоазош кхоллаш, очеркаш, статьяш язъеш хьабоагІарашта, редакце берригача болхлошта.

Таханарча денга баьннаб къаман юкъарча «Сердало» газета къахьегамхой, хьинар гойташ, доккхагІа ноахалех болча журналистий балха тІа мел хинна дикагІдар лор-ра деш.

Цо хьагойт уж, цхьа уйла йолаш, шоаш деш долча гІулакха дог лазаш, нах хилар.

Дег тІара даькъалабувц тахан цунца болх бераш а, хьалха болх баьраш а, «Сер-дало» 100 шу дизарца.

ЧІоагІа лов сонa, вайна массанена дезаш дола газет дуккча шерашка дахар!

ГІалгІайчен мехктохкама музее, «Сердало» газета 100 шу дизарга гойтам кийчбаьб

ГІазданакъан Ахьмад

Малсаганакъан Т. Х., цІерагІа ГІалгІайчен мех-ктохкама музее, «Сердало» газета бІаь шу дузаш хилара хетабаь гойтам хьабийлаб. Республикан бахархой таро я дуккча хана денз

кепа тохаш арадувлаш долча къаьнарча газета истори, иштта тайп-тайпарча ханашка ГІалгІайчен журналистика дегІаяра накъаш довза. «Сердало» газета 100 шу дузаш хилара хетабаь гойтам, майсела бутт (май) чакхбалалца хург-ба.

«Сердало» газет бІарчча зама чулоацаш да. Цун мугІараша тайп-тайпарча ханашка гІалгІай къаман вахар, наьха вахара накъаш дувц. Из духхьал кепайоазув хинна Іац. Из къаман ганз я.

Тхоай гойтаме оаха къаьнарча газетий оагІонаш, газета

болхлой сурташ, дуккча хана денз оаха лорадеш леладаьча газетий номераш, кхьодола каьхаташ юкъедихьад», — аьлар «Сердало» газета корреспондентага ГІалгІайчен мехктохкама музее кулгалхочо Саганакъан Мухьмада.

Долакха-Юртарча культуран ЦІагІа, «Сердало» газет бІаь шу дизарга кийчбелар

Гаьгенакъан Марина

Долакха-Юртарча культурау ЦІагІа «Сердало» газет ара-дувла бІаь шу дизарга белгал-дир.

«Дешархошта — культура» яхача ерригроссе болама юкъебодаш бар цІайна хетабаь гойтам, из дІабихьар бекарга бетта 28-ча дийнахьа.

«Дийнача деша гойтам» яхача къамаьла гулбеннарашта

дийцар, хьалхарча гІалгІай газета вахарах лаьца. Цул совгІа, хьаьшашта довзийтар газета тІара хоам мел лоархІаме ба, тахан а хьалха дІаьхача ханашка а.

«Баркал оал аз «Сердало» газета болхлошта, тхо кхайкача уж хьабахкарах. ДІахойодача хана а иштта дика толамаш доахаш, гІалгІай меттала газет деш, болх бе таро хийла шун, аьттув балба, вІалла а кІаьд ца луш, хьалаьдча балха даькъ

тІа къахьега», — аьлар Долакха-Юртарча культуран ЦІен исбахьален кулгалхочо Манкенакъан Зинас.

Белгалдаккха дезаш да, культурни-салоІама фусаме

кхетаче дика вІашагІелляяр, аьнна. ЛаьрхІа гулдаь йоазош тІадола каьхаташ, 20 бІаьшере болх беш хиннача журналистий балхаш го йиш яр цига.

ГалгIайчен халкъа кхоллама Цено «Сердало» газет дагалаьцар

ГIазданаькъан Ахьмад

Тахан нийсса бIаь шу дуз гIалгIай газетта «Сердалон» хьалхара номер кепатеа араьанна, ГIалгIайчен гIорбаьнна культуран болхлой бар цунна керте лаяттараш. Уж бар Малсаганаякъан Кураза Зоврбик, Беканаякъан ДордагIа Тембот.

Укх цIай долча дийнахьа «Сердало» газетта кьаьхьегамхой даькъалабийцар Россее цIихезача артисткай Йовлой К. А. цIерагIча Республикан халкъа кхоллама ЦIен культуран цIихезача болхлочо Котанаякъан Марема. «Сердало» газетта мах баь варгвоаца даькъа юкьеденад кьаман культура дегIайоалаьара, кьаман тIехьаленна лард йоллара. БIаь шу хьалха денз, тахан вай деношка кхоачаш хьадоагIа из кепайоазув, исторе оагIонаш лораеш. Мехка культуран оагIув лаьгI ца йолийташ, цунна даим терко еш, халкъа культура хьаст хьалбузаш, цу даькъ тIа кьаьхийгарий цIераш тахан а малхайоахаш, хьадоагIа из.

Ший керттера цIай дездеча хана, Россее Кьилбаьседен кьаьнагIчарех цаI дола газет ший кхоллама наькъ тIа лакхаленашка кьаьчар. Цун таро я тахан хIара кIира ГIалгIай меттала ший дешархошца бувзамаш лоаттадарал совгIа, цифровой оаьлача хьисапе а дерригача дуненга ГIалгIай халкъа карагIдоалар дувца.

Дег чурда даькъалабуьвц аз «Сердало» газетта болхлой. Даьхача толамаш тIа ца совчаш, дIахо а иштта дIадаха Дала низ лулба шоана. Машар, ираз хилда шун, хьамсара новкьостий!» — йоах Котанаякъан Марема ловца боаккхаш дайтача каьхата тIа.

ГалгIайчен библиотекей болхлоша «Сердало» газет даькъаладуьвц

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен Шолжа-Кхалерча Мужеча «Нахаца кьамалду — 100 шу» яха кинижкай гойтам хьабийллар, из хетабаь ба лоархIамеча исторе оагIонна, гIалгIай меттала арадуьвлача «Сердало» газетта бIаь шу дизара. «Сердало»

газетта хьалхара номер араьаннай 1923 шера цьхоалагIча мае.

«Гойтаме хьажа йиш я суртех вIашагIбеллача хьокхамга, кьаьнарча «Сердало» газеташка, болхлой сурташка, кхы а дукхача тамашийна теркам тIабодаш йолча кьаьнар-

ча журналисташа язъяьча материалашка. «Сердало» газет, хоамий хьаст хинна а ца Iеш, кхоллама болх безаш бола болхлой кийчбеш йола исторе оагIув хиннай. Дукха цIихеза журналисташ чакхбаьннаб цу газеттага гIолла. Газетта керттерча денца, беррига цун болхлой даькъалабуьвца ловра тхона.

Вай кьаман болча пайданна, кIаьд ца луш, кхы а дукхача шерашка кьаьхьеге низ лулба шоана, Везача Дала! Дала боахаболла гIалгIай мотт, гIалгIай кьам, гIалгIай мохк!» — цу дешашца кхайкарал ду «Сердало» газеттага ГалгIайчен библиотекей болхлоша.

«Сердало» газетта дIахо а ловцаш доах, бIаь шу дизарца

Коазой Мадина

«Сердало» газетта бIаь шу дизарца дувзаденна, ловцаш доах. Из, кепатеа, арадала доладелча денз, бIаь шу дизарца.

Дукхача ловцашка белгалду, хьакхеллача денз, наха уллуьв лагташ, цар хьашташ доьвзаш, ший оагIонаш тIа наха карагIдоалар, цар хьашташ, дагалаттар дувцаш, газет хьадена хилар. Нах мехка хьабьаьхача хана, из арадоалаш хиннадеце а, бакьда из ца «Iеш» дисар. Халача вахара хьалашкара нах юха шоай мехкабаьлча, из юха а доладелар болх бе. Цул тIехьагIа эттача йоазанхой, поэтий оагIув хинна хьадера из, цу газеттага гIолла цIи хезар дукхача вай йоазанхой. Кхьметтел ГалгIайче юхаметтаоттаяьчул тIехьагIа, республике литературни альманах арадала доладелча, кердача ноахала йоазанхой ловш бар «Сердало» оагIонаш тIа шоай йоазаншта кепатеа тохийта — иштта чIоагIа бар наьха газеттачара бувзам.

Из деррига а белгалду нахатахан, ловцаех хьалдизача социальни бувзамашка гIолла, кьаьстга телеграм-канале.

«Сердало» газет вай ре-

спублике хиннача хувцамай бIаьшерен исторен теш хилар. Дукхача цIихезача поэташа, йоазанхоша, журналисташа, газет кепатеа арадала доладелча денз, шоай йоазаншта кепатеа йийттар цу тIа, цунца цьхана наьха безам тIаозаш.

Падьугаш дар да, газетта оагIонаш тIа вай кьаман вахарах дувцаш хилар. Массане а терко ю карагIдоалачун, воашта могоар ду юкье нийслуш дола кхоачамбоацараш юстардаха-

ра», — яхаш язду единороссаша.

«БIаь шу — из бIарчча зама я, из юьвца таро хиннай газетта оагIонаш тIа. БIаьшерен вахаре ГалгIайчен хувцамашта тIехьа хьожаш хиларал совгIа, «Сердало» газетта ший кьаманца цьхана декь моллагIа вахаре хиннар.

Тахан «Сердало» газет хьадеш болча болхлошка ала ловьргдар сона: шун йоазув цIена а ира а хилда, хIаьта журналиста-

дош — нийса а дIакхетаргволаша», — аьлар ГалгIай Республикан юртбоахама, кхачан министр Габьенаькъан Мухьмада.

«Массайолча ханашка юкьарло дегIаяра доккха даькъа дIалоацаш хиннад газет. Цу тайпара да ГалгIайчен «Сердало» газет, ше болх бе доладелча денз. Из дезаш хиннад хIара цIагIа, из хиннад массане а дагара новкьост», — йоах ГалгIай Республикан Гишлошъяра министрствон ловца тIа.

Лоаман кадеташта цѣхезача артисташа концерт делар

Бѣарахой Муслим

«Укх деношка Хамхой А. цѣрагѣча Паччахьалкхен филармоне артисташ баха хилар Цхьорой А. Д. цѣрагѣча Лоаман кадетий корпусе.

Даим дешара тѣкхувш хила безача, дешара бехтокхам лакха лелабеча кадеташта, филармоне артисташ хьоашалга баькка хиларах, доккха цѣй хилар.

Филармоне солисташа массаза кадеташта хьалхашка, хоза а хеташ, лу концерт», — аьлар «Сердало» газета корреспондентага дешара фусаме.

Хургболча эпсараша лакха культура йолча говзалца деш дола халхар гойтар.

Дика хет, цу корпусе Даьхенцара безам совбакхарал совга, массайолча оагѣорахьара дѣгавоагѣаш вола, лерттѣа дийша саг кхевеш хилар.

Концерт йистедаьлча, Кадетий корпуса кулгалхоша а хьехархоша а баркал аьлар филармоне болхлошта, сайре дика дѣаяхьарах.

Урамаш эргадаргда

Бѣарахой Муслим

Наьсарера Сулейменов а оалаш бола, 770 метрах латта урам, боккха болх дѣахьош, тоабе болабаьб бѣаьна хьалхара бутт хьаоттарца. Цу моттиге бахача наьха декарах, цига гѣлла йолхаш хинна тишьенна хин турбаш хийцай. Иштта бѣахаш дѣачуухаш бола кѣоаг хьабир цига администраце, наьха гѣшлошта сердал, газ, хий дѣатѣадихьар. «Шахьара мэро яьча чѣоагѣонах, «Кхераме доаца дика наькьаш» яьача кьаман проектага гѣлла тоабеш латт урама беррига никь. ООО «Скад-М» кьахьегамхой ба из болх дѣахьош боахкараш.

Керда асфальт билла, гѣаш леларашта никь кьоастабь, хозача куца тѣа гѣоргба из урам. Хьатѣабоагѣа бутт йистебалалехь, чакхбала безаш ба из беррига болх, Даьла кьахетамца», — белгалдир шахьара администратце.

Гѣалгѣайче тахан кьаман гѣирса Ди дездергда

Гѣазданаькьан Ахьмад

Дешархошта дола «Кьаман гѣирс- бѣаьшерен гѣехьале» яьа сахьат дѣадихьар Магѣалбика-Кхален Соагѣапчарча культуран Цѣагѣа.

Иштта тѣайцар укхаз тахан вайцига белгалдеш дола кьаман гѣирса Ди.

«Культуран цѣен исбахьален кулгалхо йолча Кѣориганаькьан

Лейлас дийцар, гѣалгѣай гѣадатех боагѣаш, гѣабувхабеш болча гѣирса истори. Соагѣапчарча № 30 йолча ишколе кхетаче дѣаьчоча хана, укхаз дакьа лоацаш хиннача дешархошта хайра, юртарча библиотеке гѣалгѣай исторех а, культурах а, иштта кьаман гѣабувхабеш болча гѣирсах а дувцаш дола книжкаш долга», — аьлар «Сердало» газетага Соагѣапчарча культуран Цѣагѣа.

Драмтеатр кьахьегаш да

Гѣаьгенаькьан Мартина

«Шин шучо кхостадаьр» яьа комеди хьоккха кийчлуш ба вайцигарча Паччахьалкхен драматически театра актѣрараш. «Комеди оттаеш кьахьийга режиссѣр ва Гѣалай Мурад. Хьатѣабоагѣа бѣтта 13-ча дийнахьа, дѣь сахьат даьлча Наьсарерча культуран цѣагѣа хьокхаргьа комеди.

Билеташ эьа деза театра кассера. Билета мах 500 сом ба, цул совга, 22 шерал гѣехьаьннарараш Пушкина картах эьа йиш йолаш ба билеташ. Комеде хьоккх кхалнаьха говзал, цьайолча моттигашка духхьал говзал бахьан долаш сага агьтув боалилга гойт. Комедега хьожаш ший сайре дѣаяха ловчунга, хьежаш ба театра актѣрараш.

ГалгIайчен Шолжа-Шахьаре чувоаллача, керда хьалдетта сийленг латтаргда

Султиганькъан Йоакъап

ГалгIайчен доал деча доакъоша мах бола гIишлош хьалъярца белгалду шоай сий. Укх нькъа цу тайпара шахьара белгалонна сийленг хьалдетта лярхIача моттиге ваха хилар, из болх беш болча къахьегамхой викалашца цхьана, шахьара кулгалхо Iумаранькъан Аслан, цар дийцар бе безача балхах, цунга дIагIоргдолчо, аьлар «Сердало» газетага Шолжерча администрацен зарбан болх лелабераша.

«Хоза сийленг доттаргда монолит оалача бетонах, тIера из кийчдергда хоза кхера тега. 300 квадратни метр брусчатка оала плитка а тохаргья гонахьа, бийсан сийрда хургIола майда кийчье лерхI», — йоах хьабайтача хоамо.

ХIара дийнахьа шахьаре чувоалаш бола эзараш хьаьший а бахархой а тIаэцарболча архитектуран ансамблагара дIайолаенна, массе оагIорахьа дикача фух йола гаьнаш дIайогIаргья. Проектах из объект Iаламца товш хургIола болх бе лерхI, цигарча моттига таралесташ из хилийтара.

Пишло хIанз хьалье лярхIад, из йистеаккха лерхI аьтинга (июнь) бетта юхье.

Белгалде деза, Шолжа-Шахьар а, кхыйола давкь тIара доал деш йола моттигаш санна, дегIайоагIаш хилар, дикача вахара хьалашца эргадоалаш латт цун доазув.

Ци йоаерий болх байзар дешархошта

Коазой Мадина

Ци яьннача оарцагIухарий денна хетадаь, вай мехкарача дешархошта шоай балха кIоаргаленаш йовзийташ хилар вай вахаре эггара лоархIамерIа бола болхлой — ци йоае ухараш.

Берашта бийцар, из мот-

тиг вай республике хьакхоллара никъ. Шоай балхаца мел дувзаденнараш дешархошка дIахьокхаш къахьийгар цу наха. Из беррига болх мишта дIабода ха безам болаш хьувзача берашта дайра, ци яларах хоам беш йола сигнал мишта хьакхоач, эггара хьалхарча арIагIа де дезараш фуд, мишта арабовл цу боккхача балха къа-

хьегамхой ци йоае. Ци йоае оарцагIухача наьха балхацара халонаш яйзар дешархошта. Ци дIайоае этгача, шоашта духьала нийслуш йолча халонех дийцар царна цигарча болхлоша. Цул совIа, берашта хайра, мел лоархIамерIа да, ха ца а йоаеш, ци йоаллашехь хоам бар. Ханнахьа хоам цабарах, сага вахар хадаш нийслу ци яь-

ннача фусаме.

Кхетаче йистейоалаш, берашта дийцар цIерацарча кхерамзленах, ци ялара кхерам болаш дола хIара хIама лораде дезилгах. Деррига довза ловш дар бераш, дукха хаттараш телаш. Кхувш боагIарашта эшаш да аьнна мел хетар хьалхадаккхар ци йоае ухараша.

Республикан дика оагIонаш гойтар

Гаьгенаькъан Мартина

Къаман Iадатех, оамалех, дезалцарча дагалоаттама тIагIола болча патриотически кхетамах йолча ерригача Россее Илман-практически конференце вай республика йовзийташ хилар кагирхой гIулакхех йолча комитета болхлой. Из моттиг дIахьош я, боккхача мехкарача наьха патриотически оагIон гIулакхаш чоагIде дагахьа.

«Дешар» яхача къаман проекта гIола дIахьош йолча цу кхетаче дакъа лоацаш хилар Хьулахой Ахьмад, Хантиганькъан Заьлмаха. РФ чудоагIаш мел долча къамий Iадаташ, оамалаш, къамашта юкьера

лоархIамедараш лорадеш, цар бокьонаш ювцаш йола лекции йийшар конференце.

Иштта цига дийцар. Даьхен гIулакха латтаргбола бизза къонгаш кхебара гIулакхах. «МоллагIа дола дика хIама хьаллоацаш, юстара ца гIерташ, хила веза хIара саг. Таханара бераш, кхоана вай республикера цхьацца моттигаш дIалийца къахьега долалургда. Тахан, кхувш лагтача хана, Iочудолла деза вай цар дегашка нийсагIдар, къаман вахаре лораде дезар.

Даьхе езача сага цун Iадаташ, беркате оамалаш лорае еза. Иштгача наькъаца хьахьокх Даьхенцара безам», — белгалдир Хантиганькъан Заьлмахас.

ГалгIайчен унахцIенон 3,9 эзар сага социальни ахчаш хьаййцад 2023 шера

Коазой Мадина

2023 шера хьалхарча кхаь бетта, дарбанчешкарча 3,9 эзар сага ахчаш хьаййцад. Уж ба лораш, лорий гIончаш, республикан кхалешкара, шоаш доал деча доакъош тIара, сихача новкъостала станце, отделене зIамагIбола лораш, иштта кхьича организацешка шоай лорий гIулакх

дIахьош бараш, йоах ГалгIай унахцIенон министерствон зарбан болх лелабераша.

Ахча дIалуш яр я дарбанчен урхалле.

Ахча да 4,5 сомагара 18,5 эзар сомага кхаччалца, болхлочун декхарга хьежжа.

«ХIара бутт йисте массаза бала дарбанчий урхаллено болхлой электронни реестрах

белгалбу, малагIча лорашта из ахча доагIаш да дувца хоам, тIаккха из хоам дIабохийт Россее лярхIа йолча ганзага.

Нагахьа санна цхьадолча бахьанах хьалхарча кхаь бетта болхлочунна из ахча хьожде вIаштIехьа ца доале, из довш дац: из хьадайттаргда тIехьа тIабоагIаца кхаь бетта», — йоах кертттерча лорий боахама хоамо.

«ЦаI йолча Россе» викалаш нах тIаэцаш ба

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIайче, бекарга бетта 27-ча дийнахьа «ЦаI йолча Россе» парте доакъашхоша нах тIаийцар, аьлар «Сердало» газетага цу парте моттигерча отделене зарбан болх лелабараша.

«Шоай хаттараш дахьаш боагIа нах тIаийцар моттигера нах тIаийбеча фусума кулгалхо волча Дарсиганькъан Мухьмада.

Наьха тайп-тайпара хаттараш дар. Царна юкье вар ТIой-Юрта ваха Арсанькъан Ювназ, из венавар Санкт-Петербургерча Россе МЧС ГПС университетте дешара моттиг йоаккхаш новкъостал деха. МагIалбике вахаш вола Хазанькъан Ахьмада хаттар дар, Москва-Шахьара Кутафин Олега цIерагIча Паччахьалкхен юридически университетте деша оттарца дувзадenna.

«Таханара наьха хаттараш оаха тохаргIа аргIагIа доагIача беса», — аьлар ГIалгIай Республикан Халкьа Гуллама депутата Дарсиганькъан Мухьмада.

ГIалгIайчен магистранта проект - Халкьашта юкьерча пхелагIча исторически ишколе

ГIазданькъан Ахьмад

Архангельске болх беш хилар Халкьашта юкьерча пхелагIча исторически ишкола доакъашхой, цига дакьа лаяцар ГIалгIай паччахьалкхен университетте исторе факультета магистратуран викало; истори, общественнани хьехача кафедра ассистента Тебой Илеза. Гибухерча (Арктически) М. В. Ломоносова цIерагIча федеральни университетте вIашагIтехар Россе а цун доазол арахьара а цу дакь тIа кьахьеге ловш бола кагирхой.

«Исторе ишкола доакъаш-

хоша техар Россе кIезига до-взача исторе оагIон тIа, истори Юмадара проектах дIаяхьара дош, дIахойодача хана «Даьхен истори» яхача ганзо уж кхоачашьергIолаш. Тебой Илеза юкьейоалайр «Коталон кхера» яха проект, цу дакь тIа сайт хьаелларгIолаш, цига Россе Сийлахь-Даьимехка тIема дукхачарна довзаш доагIача дагIаоаттама сийленгех дувцаргIолаш, иштта царга ГIолла туристий наькъаш хьаделларгIолаш.

Цун проект кхелахоша, дикагIчарех цаI лаярхIа, тIаийцар, лакха мах а оттабир цу проекта Илман лоярхIама»,

— аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен кергтерча дешара урхаллене.

Архангельске пхелагIа Халкьашта юкьера исторе ишкола дIахьош а кийчо еш а дакьа лаяцар Россе исторически юкьярлоно.

ГIалгIайче машенаш вIашкакхетарах, цхьа саг велар

ГIазданькъан Ахьмад

МагIалбика-Кхалерча Лохерча Ачалкхе (Дабий-Юрта), машенашца новкьа хьовзам хиларах, цхьа саг велар. Цунах дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республике ГIолла йолча Россе МЧС зарбан болх лелабараша.

«Москверча ханах 07 сахьати 35 миноти яьлча, ГIалгIай Республике ГIолла йолча Россе МЧС Кергтерча урхаллен ЦУКС ха деш йолча хана, МагIалбика-Кхалерча диспетчергара хоам кхачар, Лохерча Ачалкхе Чуранькъан урамах машенашца хатар хиннад, аьнна. Лада Гранта яха машин, доалахьарча автобусах кхийттай, бакьда из нах чубоацаш хиннай.

Из хатар хиларах цхьа саг веннав. Цу юкье бераш хиннадац. Уж вIашкакхетара бахьан тохкаш да», — аьлар тхоца кьамаьл даьчо.

Терроризмах кагирхой лорабар

ГIазданькъан Ахьмад

Иарпенаькъан Ювсапа цIи лелача политехнически колледжа студенташца кхетаче дIайихьар, вай республикерча кагирхой ГIулакхех йолча комитетта болхлоша Ведажанькъан Ислама, Хантиганькъан Заьлмахас. Кагирхошца дувца оттадаь кергтерча дош терроризм яхача зулама духьала бе безача тIемах лаяца дар.

«Кагирхоша кхетаде деза, терроризма, экстремизма юкьебахача наха шоай деррига вахар толхаделга, Iаьдалгара

таIазар доацаш уж бусаргбо-агIа. Бокьо йоаца, бусалба динца доаца бIеха ГIулакхаш леладараш паргIатабаьнна дIагIоргбац.

Эггара хьалха уйла е еза цар, воча хIаман тIехьабаьнна дIабахача, шоай ираз шоаш

доаделга. Наха зуламаш тIакхухьараш дукха леларгбац. Цкьа дехкебоал уж шоаш даьчох, бакьда тIехьагIа дехкевалар пайдана дац», — дийцар кагирхошка Хантиганькъан Заьлмахас.

Сийрдача наькъ тӀа лаьттараш

Цхьан хана «Сердало» газета редакце къахьийгара ш болча бахар газета болхлой

Шаденаькъан Арсмак Султан волча

Газданаькъан Ахьмад

ПалгӀай къаман истореца дукха да, цӀаккха а дицдала йиш йоацараш. Царех да «Сердало» газета къалхара номер араяьнна ди. 1923-ча шера, майгсела бетта хьалхарча дийнахьа малхадаьлар, бӀаьха, чоалхане никъ токхаш даха кхелла хинна «Сердало». «Гаьнна тӀехьашка юхахьежача, вайна гу, мел хала денош токхаш таханарча денга кхаьчад газет. Дийца варгвоаца боккха низ ба из хьакхоллаш лаьттараша Юбиллар. Газета вахар деннача Малсаганакъан Кураза Зоврбика, Беканаькъан ДордагӀа Тембота цӀераш гӀалгӀай къаман истореца сийрда боага седкьа хинна йисай. Уж ба цунга хьалхара гӀа бакхийтараш, халача хана цу газетага гӀолла наьха вахара хьал аттачаьха даккха гӀийрттараш. Беркатеца наха вахар денна газет, тахан а дийна хилар боккхача маьхе да», — дувц «Сердало» газете керттера редактор йолча Курскенаькъан Хадижата. Тахан газете къахьегаш болча наьха аьттув ба, цун 100 шу дизар дездеца дакъа лаца.

Техьено тӀехьенга телаш, хӀара денна тоалуш, шерагӀа хулаш хьабоагӀа газета никъ. Халонашта духьала латташ, харцонца къувсаш, турпал хинна укх денга кхаьчад «Сердало». ПалгӀай къаман вахаре тешаме хьехархо, новкъост хинна хьадоагӀа газет боча леладаьд гӀалгӀаша шоай дегашка. Шераш дӀаулаш латт, ха сиха йода. Вай бицбе йиш яц тхьовра газете къахьегаш лаьттараш, эггара халача хана цун хьал

тоаде гӀийрттараш. Балхара уж цӀагӀа сайца дукха ха я. Харцахьа хургдар геттара а, тахан тхо царех бӀаргтоха, царца безам баа дахадеца-ре. Тахан газете къахьегарий дикагӀбола хьехархой ба уж нах, царна тара хила гӀерта дезаш да вай, хӀана аьлча, дукха дайнача цар хьакъал доккхагӀа да.

Шоай эггара хозагӀйола

Цул тӀехьагӀа, «Сердало» газете кхаьча, диза 11 шу цу моттига дӀаденнад цо къахьегаш. Цу шерашка болх баьрашта дика бовз Султана къахьегама никъ. Лакха начӀал дола журналист, воккха йоазанхо волаш дукха низ Юбиллаб цо.

Ишколашта лаьрхӀа дола книжкаш кхоллаш дакъа лаьцад, ГӀалгӀай паччаьхалк-

ЦӀолой ГӀаьлий Руслан волча

ха я цар газете болх беш Юбиллар. Цар еррига къонал «Сердалоца» дӀаяхай. Шоай мел бола низ, унахцӀено, хьинар Юдуллаш лаьттача цу наьха дукха да тахан декъа, дувца. Газета 100 шу дузаш, тхо шоаш болча дахкара чӀоагӀа гӀадбаха бар уж. Шаденаькъан Султани цун цӀеннана Людмилаи чӀоагӀа безаме духьалбаьхкар тхона. Тхо хьалхара нийсденнадац цу фусаме. 1937-ча шера ваьча Султана дукха дайнад ший вахаре. Ма дарра аьлча, къаман исторе цхьа беркате ганз я из саг. Цунга хьежжа, тха дукха хиннад цунца дувца. 1964-ча шера Нохч-ГӀалгӀай оалаш хиннача телевидене къахьега волавеннав Султан.

хе хьаьттача шерашка, цох хул кепайоазони хоамийи гӀулакхех йолча министертвон кулгалхо, тӀехьагӀо из

Малсаганакъан Махьмада Тамара йолча

хорж вай республикерча телевиденена кулгалде. Дешара гӀулакха йолча министерстве болх беш, йоазанхой Союза хьалха латташ, Илман вахаре къахьегаш, дукха шераш дӀадихьар цо. Тайп-тайпарча моттигашка болх беш, хьавенача Султана дег чу, эггара хьамсарагӀа долаш, даха дисад «Сердало» къахьийга шераш. Цо ше дувчачох, цун кхо бутт баьннача хана цох къаьстача даь вахар а цунца дувзадenna хиннад. Цох лаьца лаьрхӀа дувцаргда аз кхийолча статья тӀа... Ха яха вале

дика дагабоагӀар газета чоалхане никъ. 1962-ча шера, 16 шу даьнна йийг йолаш, болабаьб цо ший къахьегаме никъ. Цхьа кӀаьда къамаьл долаш, безаме саг я из. «ГӀалгӀай метта арадувлаш дар цу хана газет. Хийла, цхьа лоархӀамеча статьяна таржам де дезаш хилча, кулгалхо хьалха волаш, газета ерригача тоабо сахиллалца болх бе безаш нийслора. Хала дале а, цхьа безаме дӀахьора оаха из ха. Цхьа дезал санна дар, тайна доаькар тхо цу чу. МоллагӀча сагагара гӀо деха йиш йолаш

Газданаькъан Малсага Шафиат йолча

а, тахан а газет дешаш, цун хьал довзаш, вар Султан. Шийна хилча бакъаьха хетараш а дийцар цо тхона.

Сийрда лар шийна тӀехьа йитарех я, газете болх баь Газданаькъан Шафиат. Тахан а ший юхьацара хозал къастанза йолча цу кхалсага газетаца цхьана бӀаьха никъ баьб. Палаташ тоаду болхло йолаш къахьийгад цо цига. Буро тӀа из газет арадувлача хана, цун таржамхо волаш хиннав цун да Малсаганакъан Малсаг. Казахстанера вай къам юха мехкадаьлча, дийнденнача «Сердало» дӀахо къахьега волалу из. Дас шийца балха дӀакхувлаш хиннача цунна,

вар хьо, хьайна новкъостал дергхиларах дог тийша волаш. Боча яха йисар са дег чу Доданаькъан Јамар-Јаьлий, Чахкенаькъан Ювсапа, Эгинаькъан Хамиде, Овшанаькъан Любай, Пхьилекъонгий Ахьмада, Котанаькъан Султан-Гире цӀераш. Беркате лар газете йита нах ба уж», — дийцар Шафиата.

Хоза ха яьккхар оаха Эбарга-Јурта вахача Цолой Русланаца. 16 шу даьнна кӀаьнк волаш газете хьавена, цигара эскаре вахар из. Ши шу даьнна цӀавеча, юа ший деге безача нахакхийтар. Нохч-ГӀалгӀай оалаш хиннача радио, гӀалгӀай телевидене къахьийгар цо дӀахо.

Газета керттера редактор Гадаборшанаькъан Осман хиннача шерашка, корреспондент йолаш къахьегаш хилар, тахан ГӀаьзе-Коа яха Малсаганакъан Тамара. Гадаборшанаькъан Осман-хи Тамарахи аз язде лерхӀ, тӀехьа тӀайоагӀача хана. Иштта хоза, безаме ха йиар оаха цу беркатеца, начӀал долча нахаца. Могаш болаш, иразе вахар долаш, дегаш делаш бахалба уж дуккхача заман чухьа!

Замангара заманга дувлаш

«Сердало» газета 100 шу дизарга

Тахан латгача хана, гетара лоархаме да, республикан вахарца дувзаденна дола кердадараш шоай ханнахьа нахага длакхачар. Йоккха моттиг д'алоац цу гулакхе газето. Иштга хиннад массахана. Илмах, культурах, гонахьарча вахарах мел дола хоамаш газеташка г'олла хьадувц вайга тахан.

Моллаг'ача ханага кхьача наьха кхетамаш лакхдеш, хьаденад газет тхьора денз. Газет дешаш болча наха дукха х'ама Юмаду. Телевидени, интернет массарел хьалха латт аьнна хете а, к'лоарга овлаш долаш, бак'долча х'аман т'ехьа болх д'аьбош, хьадоаг'ла газет бочаг'ла хул наьха.

К'вилбаседа Кавказе эггара к'ьянаг'дола «Сердало» газет ший 100 шу дизарга кийчо еш да. Б'аь шу хьалха, 1923-ча шера майгсела бетта хьалхарча дийнахьа малхаданнад б'аьха, боккха никъ бахьаш таханарча денга кхьача из газет. К'ьяман дега оаг'ув хинна лаьтта «Сердало», боча долаш, лорадаьд цу т'ехьа кхьаьгараша. Историкаша дувцадох, Советски лаьдало хьаоттаяь хиннача к'ьяман политико наха декхар т'адилла хиннад, К'зулбехьерча Россемел дахача доккха доаача к'ьямий шоай метгала арадувлаш газеташ хила деза, аьнна. 1920-ча шера лаьрх'ла оттаяьча комиссе тохк из гулакх. Цунна хьалхашка лаьтта эггара лоархамех хинна декхар — дикаг'дола алапат юк'ьедоаладар. Дукха д'а-хьа дийца, тохкамаш даь, дешара нарком хиннача Малса-

гананк'ьян Кураза Зоврбика кхеллача латиний алапатаца арахеца лаьрх'лар «Сердало». 1921-ча шера латиний ларда т'ла г'алг'лай к'ьяман йоазув ч'оаг'дир.

К'вилбаседа Кавказерча к'ьяамашта юк'ье, эггара хьалха к'ьяман йоазув ч'оаг'даь д'аоттадир г'алг'лаша. Россерча тохкама болхлоша тахан хьадувцаш латта х'ама да из. Х'аьта цу боккхача, беркатеца балха хьалхалаьттараш Малсагананк'ьян Кураза Зоврбик, Бекананк'ьян Дордаг'ла Тембот ба.

Хьехархой курсаш влашаг'ьехка д'аболабир цар шоай кхьаьбегам. Цига, кагирхой Юмабеш, хилар уж 1921-ча, 1923-ча шерашка. Цар хьийхарех хьахилар вай мехкара эггара хьалхара хьехархой, корреспонденташ, журналисташ. Алапата гулакх к'ьоастадаь даьлча, газеташ тулларг'йола ц'и хоржаш хилар цу ханара, вай к'ьяман литературе сийрда наьк'ьяш даьхкараш. Яхь кхайкайир цу х'аман т'аг'лолла. Комиссен хьалха лаьтгача Кураза Зоврбика соцам бир, «Сердало» яха ц'и т'илла. Кхь дикаг'ла, йоаг'лаш тилла ц'и хила йиш а яцар! 100 шу хьалха, иштгача ц'ерца ший хьалхара г'ла баьккхар к'ьяман вахаре цу газето. Дерригача г'алг'лай адама доккха совг'лат, ма дарра аьлча, йоккха ганз хинна д'аьтта из газет, таханарча денга кхьачад иштга лакха сий долаш. Илманхо-лингвист хиннача, из проект кхеллача Малсагананк'ьян Зоврбика кулгал деш, д'аболабир газето ший атта боаца никъ. Бо-

арам боацаш дар, цу хана г'алг'лай г'адбахар. К'ьяман доалахьа ший метгала арадувлаш газет дар! Гонахьа мел долдох дараш довза аьттув бар наьха цунга г'олла. Воккха журналист хиннача Чаккенак'ьян Ювсапа дийцар, ше малхаданнача дийнахьа денз, беркате долаш хьадоаг'ла «Сердало», яхаш.

Малсагананк'ьян Кураза Зоврбик

Кагирхой дешара т'аьхьар цо ма хулла! Наха юк'ье эггара лоархаме г'ла дола х'амаш кхайкадора. Цу ханарча г'алг'лай йоазанхоша, оазархоша, Илманхоша цунга г'олла шоай керда балхаш д'адовзийтар к'ьяманна. Литераторий, публицистий, журналистий боккха оаг'ув хинна латтар газет. Шоай лар йитар цу газето оаг'лонашка вай к'ьяман эггара хьалхарча суртанчаша Юахаргананк'ьян Хьажбикара, Доврбикананк'ьян Г'аз-Махьмада. Цу ханара газета оаг'лонаш тахка этгача, эггара лоархаме мел йола темаш Пригородни кхаленца, Буроца ювзаенна я. Мехка культуран вахара кхуврч цу

хана Буро т'а хиннаб. Юстара дисацар гаьна ядача юрташкара, моттигашкара хоамаш. Кхьаьбегаш, цхьа х'ама кхолла г'ерташ, бахача наьха вахар «Сердало» газетога г'олла довзар. Газета керттара секретарь, таржамхо, г'алаташ тоадер волаш кхьаьбегаш лаьттар цу хана цихеза хьехархо, йоазанхо хинна Бекананк'ьян Дордаг'ла Тембот. К'ьяман поэзи кхолларашта хьалхалаьтгача цо дукха беркате йоазанхой кхебир г'алг'лашта.

К'ьяман литературни вахаре шоай йизза моттиг д'алаьца лаьттар уж т'ехьаг'ла. Хоза оамалаш, ц'ена нигаташ дола саг хинна ваха висар Тембот цу массане дегашка. К'ьяман вахарах ч'оаг'ла дог лазаш, ваьха саг ва из! Историкаша белгалдечох, юхьанца, деррига газет влашаг'доллаш, ший цхьанне кхьаьбеге дезаш хиннад цун. Бе безаш хинна болх боккха бале а, дега тоам хулаш, кхьаьхийгад цу беркатеца сага. К'ьяман юк'ье нач'ал дола нах гуча боахаш, боккха никъ хьабенаб газето. Масала, 1928-ча шера «Сердалос» д'айихьар, обкома хьалхара секретарь хинна Заьзгананк'ьян Идрис юк'ье волаш, литераторий кхетаче. Цига г'олла байзар, г'алг'лай хьалхара йоазанхой. Геттара хала ха яр цу хана лаьттар. Коммунистически парте оттаяьча политиканна товр деш, болх бе безаш бар журналисташ. Ахархой вахар дохадеш йола статьяш язье езаш хулар уж.

30-ча шерашка, Сталин яха б'еаха адам бахьан долаш,

Бекананк'ьян Дордаг'ла Тембот

дукха хало текхар вай к'ьяман лакха нач'ал долча наха. Тем т'ла моастаг'ла вохавеш лаьтгача вай б'ухоех дувцар газето. Массане дегашка мах баь варгвоаца ганз хинна дахар газет, 1944-ча шера саькура бетта 23-г'ла ди хьаг'лаотталца. Кхойтта шу, хийрача мехка уззара денош токхаш, даьккхадале а, г'алг'лай к'ьям дохадеш, цун сий доаде аьттув баланзар б'ехача наьха. К'ьяман цихеза оазархо, прозаик хиннача Хамхой Вахас дувцар: «Эггара халаг'йола ха этгача «Сердалон» оазайра. Бирсача вахарах дизза хиннача 4705 дийнахьа д'алекьар, наьха дегашка боча новк'ьост хинна лаьтта газет. Хийрача Казахстане, эггара дезаг'дола х'ама санна лорадаь, леладора лажаг'денна к'ьяьнара газет. Даьлага кхайкар, юа арадалийта из, яхаш. Кхьаьхетаме волча Аллаг'ла д'аййцар цу мискача наьха дулаш!».

Кхойтта шера д'ласеца лаьтта газет, г'алг'лай метта-

Дешархоша ловзара юкье дакъа лаьцар

Гаьзданаькъан Ахьмад

«Котало» яха тIема-спортивни ловзара-раш дIадиьхар тахан МагIалбикерча дешархошта юкье. Шахьаре мел йолча ишколай дешархой бар хьалхарча моттигашка кхача гIерташ, шоай говзал гойташ. **«Кьона патриот»** яхача мугIаре тIема гIулакх цар Iомадергдолаш вIашагIьехкаяр уж яхьаш.

АКМ вIашагIьехкаяр, тIаккха юха вIашагIьоллар, турника тIа ийбалар, адар, газа духьалара маска нийса хьатIайоллар дIахьокхаш хилар дешархой. Шахьарера № 5 йолча ишкола дешархой говзал лакхагIа йолаш зийра массане», — дийцар тха газета интервью луш шахьара администрацен болхлоша.

«Котало» яха тIема-спортивни ловзар кагирхошта юкье дIакхухьа духьа ха я. Советски союз лаьттача шерашка дIакхухьаш хиннача «Зарница» оалаш хиннача ловзара меттел, юкье-даьккхад таханара «Котало» яха ловзар.

Деша говзал таьжа лаьрхIад

Иарчакханаькъан Сали

«Российски Федерацие халкьий наьна меттай федеральни институт» оалача паччахьалкхен бюджетни урхаллено дIакхайкадаьд, мехка чакхйоаккхаш Еригроссийски яхь хилар, из хетаяь эрсий меттала къаман культурах, наьна меттала эрсий культурах дувцаш йолча сочинешта. Цу тайпара каьхаташ кхачад вай республикерча ишколашкка. Цунна хьалхашка латта декхараш да: кхоллама болх бе Iомабар, шо-

ашта ховр дикагIа гучадаккха таро ялар; наьна метта а эрсий метта а сий де Iомабар; уж метташ дегIакхувлар а цар лоархIам лакхбар а.

Кхоллама болх язбеш бола дешархой дий даькъа бийкъаб, шоай яьннача ханашка хьежжа. Хьалхара тоаба я 4-ча класашка дешараш, шоллагIяр — 5-7-ча дешараш, кхоалагIа — 8-9-ча багIараш, тIехьхара йиьлагIа тоаба 10-11 классашка багIа дешархой ба. Из яхь юхьанца юкьейоалаьр а дIакхайкаьр а Российски Фе-

дераце дешара министерство я. Шин даькъа йийкъа я из яхь. Юхьанца хургья моттигашкара яхьаш, цига балхаш дIаийдергда майтсела бетта 21-ча денга кхаччалца.

ШоллагIа даькъа да федеральни. Из хургда майтсела бетта 22-ча денгара дIадоладенна 28-ча денга кхаччалца. Цу яхье котбаьннараш хьакхайкаберга аьтинга бетта 18-ча дийнахьа. Белгалдоаккх, котбаьннараш дIа а кхайкабеш, царна совгIаташ далар аьтинга бетта 27-ча дийнахьа хургда, яхаш. Сочинени хила тарлу тайп-

тайпарча лостамех язьяь.

Нагахьа санна хьехархочун шера хетаяьле, «Сий долча кьахьегама нах», эрсий метта шера хетаяьчун тема хила тарлу «Оаха лораберга хьо, эрсий мотт, сийлахьа эрсий дош», уж хила йиш я Iалам лорадарца, Илмаш дезарца, Сталинграде хиннача тIема 80 шу дизарца ювзаенна, иштта кхы дIахо а.

Белгалдаккха деза, дикагIьола сочиненеш юкьеIоргья лаьрхIа цу гIулакха арадоаккхача книжканна.

Эккажкьонгий-Юрта яьнна цIи йоайир цIерца кьовсам лоаттабераша

Гаьзданаькъан Ахьмад

ПалгIайчен цIи йоаераша Эккажкьонгий-Юрта яьнна цIи йоайир. МутаIаланаькъан урамах бахача наьха цIа лотаденнадар.

«Сатем боабеш бола хоам кхавьар ПалгIай Республике Голла йолча Россе МЧС Кертерча урхаллен ЦУК ха деш хиннача тоабага, 22 сахьат 36 минот яьннача хана. Хьакхача, цIи йоаяра болхлоша белгалдир, нах чубаха цIа а хьатIадаь отар а доагаш хилар.

Юкьара дIалаьрхIаца 252 квадратни метр яр цIеро дIаьлаьца хиннар. Цу юкье сага хIама даьдац. Ци ялара баьхан тохкаш да», — аьлар «Сердало» газетата вайцигарча МЧС зарбан болх лелабераша.

ПалгIайче дукха догIаш делхарах, Шолжа хий Iаьржа денад

Султиганаькъан Йоакьап

Майтсела хьалхарча, шоллагIа деношка дукха дийлхача догIо Шолжа хий айдаьд, йоах моттигерча тIахьожамхоша. ХьалхагIа МЧСо хоам баьбар, дукха догIаш делхаргда, аьнна, йоах «Сердало» газета корреспондента.

«Иштта дукха догIаш делхар баьхан долаш, хий айдала а цунах зе дала а тарлу», — аьлар хатар хилча оарцагIбоагIаца болхлоша.

Белгалдоаккх, нагахьа санна хий Iаьржа денале кхьдола Iалама хувца-машца дувзаденна зулам цунах долаш хуле, сихача новкьостала телефон тоха еза укх номерах: 112, е ПалгIайче Голла йолча Россе МЧС ГУ тешама телефона номерах: 8(8734) 55-99-99.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Учредители:
Правительство
Республики Ингушетия и
ГАУ «Общенациональная
газета «Сердало»

Главный редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ:
360001, г. Магас,
пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Росохранкультуры
по ЮФО.
Рег. номер ПИ № ФС 10-6526
от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в
компьютерном центре редакции
газеты «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
3 мая 2023 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

ГалгIайчен Эккажкьонгий- Юрта «Халкьашта юкьерча халхара денна» хетаяь кхетаче хилар

Гьагенакьан Мартина

Эккажкьонгий-Юртарча культуран ЦIагIа «Халкьашта юкьерча халхара денна» хетаяь кхетаче дIайихьар, аьлар «Сердало» газета корреспондентага культурни-салоIама фусама болхлоша.

«Халхара дунен тIа» яха кьамаьл деш, халхара тоабай кулгалхоша шоаш харжача балха наькь тIа нийсденнача хIамаех, коллама наькь тIарча халонех, иштта шоашта карагIаьнначок дийцар. Эккажкьонгий-Юртарча культуран ЦIен хореографе кулгалхошо КIуренакьан Бахьаудина дийцар дерригача дуненна халхара хетадаь цIай хьакхолларах, кьаьстта ГалгIай халхара ашарах лаьца.

Берашца кьамаьл дувцаш, дIадихьар вIашагIхетар. Бераша чIоагIа терко тIайохийташ хиннараш дар, Кавказа кьамий халхарах. Кьамаьл йистедаьнначул тIехьагIа, хьехархочо культура ЦIен дешархошта говзанч-класс елар», — йоах хоамо.

Белгалдакка деза, ГалгIай халхар, массай-олча хана, дегIа маьженаш хоза лелаярца, говзал йолча оагIонца ког шоршабе харца белгалдоалаш хиннилга.

ГалгIайче котьяьлар желтий-румий латарых йолча яхье

Гьагенакьан Мартина

бераша.

ГалгIайчен вIашагIтеха тоаба котьяьлар желтий-румий латарых йолча турнире, из дIахьош яр «Мехкахдаьхача кьамий бокьонаш меттаоттаяра» дола закон тIайица 32 шу дузаш хиларца дувзадenna, аьлар «Сердало» газетага ГалгIай Республикан спорта министерствон зарбан болх лелаша.

«Ади-Ахьмад» спортивни клубо вIашагIехкача яхьашка дакьа лоацаш бар 15 шергара 17 шерга кхаччалца ханаш яьннараш. Цига дакьа лоацаш хиннача йиь командах (Нохчий Республикан вIашагIтеха тоаба, кхо команда ГалгIайчера яр), хьалхара моттиг яьккхар «Ади-Ахьмад» спортивни клубо,

цунна юкьевоагIаш вар 30 кг дозал дола Сейнарой Мухьмад, Кьоастой Ибрахим (44 кг), Овшанакьан Хьамзат (32 кг), Дугенакьан Шахбулат (62 кг), Дугенакьан Адам (68 кг), Умаев Руслан (38 кг), БIарахой Мухьмад (41 кг), Кьоастой Ваха (52 кг), Белхарой Адам (57 кг), Бохтаранакьан Гумар (35 кг).

Хьалхара моттиг яьккхачоа 100 000 сом делар, нох-

чий командна, шоллагIа моттиг яьккхарах, 50 000 сом делар, ГалгIай шин гулььяча тоабанна 25 000 сом кхьаьчар, кхоалагIа моттиг яьккхарах.

Латар эггара чIоагIагIа нах хьожаш йола спорт я, бакьда уж толамаш дахара тIехьалаттар боккха кьахьегам ба. Цу тайпара яхьаш дIаяхьарца, саг чIоагIлу, говзал Юмаю, командан юкьеший моттиг йовзаш хул.

ГалгIайчен латархочо дакьа лоацаргда, дунен сийле йоаккхача 2023 шерарча яхье

Гьагенакьан Мартина

ГалгIайчен лоIамеча латархочо дакьа лоацаргда дунен сийле яьккхара 2023 шера еча яхье, аьлар «Сердало» газета корреспондентага ГалгIай Республикан спортивни латара федераце.

«Дуненна юкьерча 2023 шерарча яхье, желтий-румий, лоIамера, кхалнаьха латар «Каба уулу Ко-

жомкул & Раатбек Санатбаев» дIахьоргда карарча шера аьтинга (июнь)бетта дийлаьгIа дийнахьа. Цига шийна карагIдоалар гойтаргда «ЛоIамхо» яхача латара клуберча Йовлой Мухьмада. Спортивни яхьаш дIаяхьа лаьрхIад Киргизий мехка. Из кьовсам Бишкеке дIахьоргхиларах бола (UWW) Латара вIашагIкхийтгача Дунено хайтад укх деношка», — йоах хьабайтача хоама тIа.

ГОВЬЯВЛЕНИЯ

Утеранный диплом 06 НПА 0002390, выданный Политехническим колледжем г. Назрани в 2013 г. на имя Евлоевой Мадины Бисолтовны, считать недействительным.

Утеранный аттестат № 163714, выданный СШ №1 с. Сурхахи в 1984 г. на имя Дакиевой Димы Магомедовны, считать недействительным.

Утеранный диплом № 929628, выданный Профессиональным училищем №1 г. Назрани в 2007 г. на имя Арчакова Хусейна Махмудовича, считать недействительным.

Утеранный диплом серии 90 БА 0271279, выданный Назрановским аграрным техникумом г. Назрани в 2009 г. на имя Манкиева Башира Магомедовича, считать недействительным.

Утеранный диплом серии СПР 0702489, выданный ГБПОУ «СКТЭК» им. Цурова с. п. Нижние Ачалуки в 2022 г. на имя Касиева Илеза Муссаевича, считать недействительным.

Утеранный диплом серии СПР 0702488, выданный ГБПОУ «СКТЭК» им. Цурова с. п. Нижние Ачалуки в 2022 г. на имя Оздоева Абубукара Мусаевича, считать недействительным.

Список недействительных служебных удостоверений, выданных сотрудникам Администрации Главы и Правительства Республики Ингушетия, руководителям, заместителям руководителей органов исполнительной власти Республики Ингушетия и иным должностным лицам Республики Ингушетия

Ф.И.О. на дату выдачи удостоверения	Номер служебного удостоверения	Дата выдачи служебного удостоверения
Арчаков Б. Х.	56-п	30.08.2021
Котиева Т. Р.	50-п	04.02.2021